

OPORTUNITĂȚI PENTRU LANSAREA ȘI DEZVOLTAREA PROPRIEI AFACERI

Iana MOCREAC, Angela GHELBET

Universitatea Tehnică a Moldovei

Abstract: Posibilitatea de realizare a potențialului antreprenorial în Republica Moldova prin lansarea unei afaceri mici, de multe ori poate fi zădărnicită de politica de finanțare aplicată sau de oportunitățile de finanțare pe care se mizează. Accesul la finanțare devine un imperativ la nivel de stat, accentul migrând și fiind abordat la nivel de Strategie de stat, prin politicile respective. Spectrul instrumentelor de finanțare au evaluat de la cele clasice la moderne și inovative, lărgind posibilitatea accesării. Finanțarea afacerii prin surse atrase din exterior devine o oportunitate reală atât pentru lansarea cât și pentru dezvoltarea unei afaceri mici.

Cuvinte cheie: afacere, surse de finanțare, surse proprii, surse atrase, investitori, persoane fizice, finanțatori instituționali, instrumente de finanțare.

Introducere

Accesul la finanțare este un subiect de interes deosebit pentru cercetători și o problemă de importanță semnificativă pentru factorii de decizie din entitățile economice, independent de mărimea și genul de activitate prestat.

O afacere lansată urmează a fi atent gestionată pentru a obține în final un beneficiu. Rezultatul unei munci asidue, alături de abilități eficiente de gestionare, care la fel trebuie dezvoltate, constituie succesul și ”miracolul din umbră” pe care uneori se contează prea mult. Reușita unei afaceri depinde de un conglomerat de factori, printre care este și accesul la finanțare [1].

Pentru început, în special la etapa de căutare și acumulare a capitalurilor necesare, un întreprinzător va fi pus în situația de a găsi cele mai reușite scheme de finanțare, sporind avantajele fiecărui tip de finanțare accesat și diminuând efectele negative ale acestora. În plan economic aceste acțiuni se înscriu în categoriile conceptului de investiție cu un rol hotărâtor în dezvoltarea ulterioară a întreprinderii deoarece investițiile sunt suportul material al oricărei creșteri economice. În contextul cercetării respective, sursele de finanțare a investițiilor se încadrează în tematica articolului și lărgesc abordările aspectelor ce reflectă accesul la finanțare.

Prin investiție înțelegem o acțiune prin care se cheltuiesc bani sau alte resurse în speranța că în viitor se vor încasa sume de bani mai mari sau se vor obține alte beneficii (eficiență economică și profit) [2].

Potrivit Strategiei naționale de dezvoltare ”Moldova 2020” accesul la finanțare este o prioritate iar, principiul ”Finanțe: accesibile și ieftine”, devine obiectivul autorităților pentru anul 2020 reprezentând „dispunerea de un sistem financiar care să canalizeze în mod eficient resursele financiare de la gospodăriile casnice care produc economii la agenții economice care sunt în căutare de mijloace pentru finanțarea ideilor lor de afaceri (...)” [3].

Căutarea și acumularea de capital pentru finanțarea unui proiect sau afaceri este una dintre cele mai importante etape în lansarea unei afaceri, de aceea se recomandă să se țină cont de următoarele:

- cunoașterea tipurilor de finanțare;
- analiza surselor de finanțare;
- importanța comparativă a acestora pentru demararea afacerii;
- evaluarea impactului.

Diversitatea modalităților și formelor de atragere a capitalului pentru a demara afacerea presupune analiza tipurilor de finanțare. Acestea pot fi [4, 2]:

- capital personal sau mijloace proprii;
- participările în capital;
- creditul vânzătorului sau creditul marfar;
- ajutoare sau subvenții acordate fondatorilor de întreprinderi (de locuri de muncă);
- împrumuturile de onoare (fără garanție);
- împrumuturile (creditele) pe diferite termene;
- creditul fiscal.

Dacă e să ne referim la elementul financiar al acestora, investițiile conform originii se vor divide:

- surse proprii – rezultate din autofinanțare sau prin exploatarea capitalului propriu;
- surse atrase – credite, subvenții etc.

Drept concluzie relevantă privind sursele proprii și atragerea acestora pentru finanțarea unei afaceri poate fi folosit un citat al celebrului Adam Smith în opera *Avuția națiunilor*. ”Când rezerva de bunuri pe care le deține un om nu îi este suficientă decât pentru întreținerea timp de câteva zile sau săptămâni, rareori el se va gândi să derive vreun fel de venit din ele... Dar, atunci când posedă stocuri suficiente pentru a se întreține luni sau ani, el va încerca în mod natural să obțină un beneficiu din cea mai mare parte a acestora... Acea parte de la care se așteaptă să-i aducă un venit se numește capitalul său” [5].

Oportunități pentru finanțarea afacerii proprii prin atragerea surselor

Ca oportunitate evidentă sunt considerate, conform tipologiei, ajutoarele sau subvenții acordate fondatorilor de întreprinderi (de locuri de muncă). Conform sursei de finanțare aici se înscriu **Programele speciale de finanțare**. Ca forme de cofinanțare a proiectelor acestea pot fi acordate în calitate de:

- credite rambursabile;
- credite parțial rambursabile;
- granturi.

Categoria cea mai râvnită este considerat **grantul**. Granturile se acordă prin scheme inovative de finanțare ce se regăsesc în programe naționale cât și regionale.

La nivel național putem atrage atenția la următoarele proiecte.

PNAET - Programul național de abilitare economică a tinerilor [6, 7]

Este un program destinat persoanelor tinere, cu vârsta cuprinsă între 18-30 de ani, care doresc să-și dezvolte abilități antreprenoriale, să lanseze sau să extindă o afacere proprie în zonele rurale sau să dezvolte o afacere în domeniul agriculturii, producerii sau prestării de servicii. Componenta II a PNAET s-a derulat în perioada 2008-2018.

Scopul era în oferirea de instruire și consultanță antreprenorială precum și facilitarea obținerii unor credite în valoare de până la 300.000 lei pentru investiții.

Beneficiari eligibili:

- Întreprinderi private noi înregistrate sub orice formă organizatorico-juridică care: asigură o contribuție proprie nu mai mică de 30% în costul total al investiției;
- vârsta fondatorilor și administratorului cuprinsă între 18-30 de ani inclusiv, la momentul solicitării creditului;
- practica activitate de antreprenariat în zona rurală (cu excepția mun. Chișinău și mun. Bălți);

Programul „Gestiunea eficientă a afacerii” (GEA) [6, 7]

Este un program destinat antreprenorilor de orice vârstă ce practică activități economice sub orice formă de organizare juridică, care doresc să-și sporească abilitățile în domeniul antreprenorial pentru asigurarea gestionării eficiente a afacerii. De aceste cursuri de instruire pot beneficia și persoane fizice care sunt interesate și motivate să inițieze o afacere proprie.

Scopul Programului constă în sporirea nivelului de cunoștințe a agenților economici pentru desfășurarea unei activități economice eficiente.

Programul de atragere a remitențelor în economie "PARE 1+1" [8, 6, 7]

Programul ”PARE 1+1” are drept scop mobilizarea resurselor umane și financiare ale lucrătorilor emigranți moldoveni în dezvoltarea economică durabilă a Republicii Moldova prin stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii de către lucrătorii emigranți și beneficiarii de remitențe. Programul va activa în baza regulii „1+1”, astfel fiecare leu investit din remitențe va fi suplinit cu un leu în forma de grant din cadrul Programului-pilot.

Beneficiari eligibili sunt considerați cetățeni ai RM – lucrători emigranți din Republica Moldova sau rudele de gradul I ale acestora care lansează sau dezvoltă afaceri pe teritoriul Republicii Moldova din remitențele provenite de peste hotare.

Fondul special de garantare a creditelor (FGC) [9, 6, 7]

Este primul fond de garantare a creditelor din Republica Moldova și este creat și capitalizat din resursele bugetului de stat. Se află în gestiune directă a Organizației pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii (ODIMM). Scopul constă în asigurarea accesului la finanțare pentru întreprinderile autohtone prin emiterea garanțiilor financiare. Beneficiarii eligibili sunt întreprinderile autohtone determinate prin legea nr. 179 din 21.07.2016 cu privire la Întreprinderile Mici și Mijlocii.

Programul național multianual pentru dezvoltarea antreprenoriatului în rândul femeilor din sectorul întreprinderilor mici și mijlocii [10, 6, 7]

Scop programului constă în stimularea și sprijinirea demarării și dezvoltării structurilor economice private înființate de către femei prin facilitarea accesului acestora la finanțare, creșterea potențialului de accesare a surselor de finanțare și facilitarea accesului femeilor antreprenor la sursele de finanțare, în contextul problemelor legate de menținerea echilibrului dintre obligațiile familiale și cele profesionale și al prejudecăților existente la nivel local.

Programul - pilot "Femei în Afaceri" [11, 6, 7]

Programul se regăsește în HG nr. 1064 din 16.09.2016 cu privire la aprobarea Programului – pilot "Femei în Afaceri". Scopul Programului este oferirea suportului financiar și non-financiar prin acordarea granturilor pentru investiții și servicii relevante pentru dezvoltarea afacerilor de către femei.

Programul este destinat femeilor care planifică să-și inițieze sau extindă afacerile, în special în zonele rurale și va acorda suportul pentru femeile antreprenoare la 3 etape diferite de dezvoltare a afacerii:

1. Suport pentru inițierea afacerii;
2. Suport pentru afaceri nou create;
3. Suport pentru companiile în creștere.

Prioritate în cadrul Programului se va acorda afacerilor create și gestionate de femei:

- inovative (produs, proces, organizațional, design) și cu potențial de export;
- non-agricole din zone rurale, care nu cad sub incidența criteriilor de eligibilitate a suportului acordat de Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură;
- din domeniul industriei creative, agroturismului și meșteșugăritului;
- din domeniul producerii, tehnologiei informației și comunicații și care oferă servicii/produse companiilor mari;
- din zone rurale.

La momentul publicării articolului, este în derulare primul apel privind finanțarea, în care au fost depuse on-line, dosare de participare în concurs pentru acordarea unui grant 165 mii lei. Aportul fondatoarelor constituie minimum 10 % din suma solicitată drept grant. Obligațiile financiare privind TVA sunt suportate de către beneficiare.

În continuare sunt propuse instrumente de finanțare alternativă cu aplicabilitate la nivel mondial și în RM.

Tabelul 1. Instrumente de finanțare alternativă [1]

Nr.	Denumirea instrumentului	Descrierea instrumentului	Beneficiari	Investitori
1.	Creditarea peer to peer pentru consumatori	Tranzacții de creditare	Persoane fizice (de obicei neasigurate)	Persoane fizice; Finanțatori instituționali
2.	Creditarea peer to peer pentru afaceri	Tranzacții de creditare	IMM, start-up, proiecte de afaceri	Persoane fizice; Finanțatori instituționali
3.	Equity crowdfunding	Tranzacții de achiziție a acțiunilor/ obligațiunilor emise de companii	IMM, start-up, proiecte de afaceri	Persoane fizice; Finanțatori instituționali
4.	Crowdfunding bazat pe recompense	Donații de mijloace bănești în schimbul unor recompense	Persoane fizice IMM, start-up, proiecte de afaceri	Persoane fizice
5.	Clearing	Achiziția datoriilor pe facturi, creanțe, la prețuri mai mici decât valoarea reală.	IMM, start-up	Persoane fizice; Investitori instituționali
6.	Crowdfunding imobiliar	Investiții ori credite subordonate pentru sectorul imobiliar	Sectorul imobiliar	Persoane fizice; Investitori instituționali
7.	Crowdfunding bazat pe donații	Donații mici pentru idei de afaceri, elaborare de prototipuri, bazate pe filantropie și responsabilitate.	Persoane fizice; IMM, start-up, proiecte de afaceri	Persoane fizice; Investitori instituționali
8.	Titluri de valoare bazate pe datorie	Achiziții de hârtii de valoare (obligațiuni sau creanțe) la rate fixe	IMM, start-up	Persoane fizice, Investitori instituționali
9.	Creditarea bilanțului IMM	Creditarea directă a companiei	IMM, start-up	Platforma on-line
10.	Crowdfunding bazat pe distribuirea profitului	Achiziții de hârtii de valoare, cotă în profitul companiei, royalty etc.	IMM, start-up	Persoane fizice, Investitori instituționali

Informația conținută în tabel ne prezintă instrumente, inclusiv instrumentele financiare inovative cu privire la finanțarea alternativă. Analiza experienței internaționale în promovarea instrumentelor financiare inovative ne ajută să atingem scopul principiului “Finanțe: accesibile și ieftine”, enunțat în Strategia Moldova 2020. Ne dă posibilitatea de a evalua diferite oportunități de implementare în Republica Moldova a instrumentelor financiare moderne.

Obținerea fondurilor din programele speciale de finanțare necesită o pregătire prealabilă a demersului antreprenorului!

Discuții și concluzii finale

Studiile în acest domeniu de interes au demonstrat că accesul simplificat la finanțare poate reduce sărăcia, contribui la creșterea economică și generarea locurilor de muncă.

IMM se confruntă cu numeroase obstacole în a împrumuta fonduri, deoarece acestea sunt mici, mai puțin diversificate și au structuri financiare mai slabe. Studiarea politicilor și instrumentelor internaționale de susținere a dezvoltării IMM reprezintă cadrul obiectiv pentru elaborarea recomandărilor de adaptare a politicii de stat pentru facilitarea accesului la finanțare. Analiza focalizată a oportunităților de implementare în Republica Moldova a instrumentelor financiare inovative vor diversifica sursele de finanțare.

Recomandări:

Compararea avantajelor și dezavantajelor diferitor tipuri de finanțare;

Analiza surselor de finanțare disponibile în Republica Moldova;

Analiza riscurilor existente la garantarea creditelor.

Accesarea diferitor fonduri de finanțare, care reprezintă reale oportunități pentru lansarea și dezvoltarea propriei afaceri.

Bibliografie

1. Cerbușca Viorica. *Finanțarea întreprinderilor mici și mijlocii din Republica Moldova: specificul întreprinderilor inovaționale*. Autoreferatul tezei de doctor în științe economice. Chișinău: Departamentul Editorial-Poligrafic al Academiei de Studii Economice a Moldovei, 2016.
2. Gheorghiuță Maria. *Economia întreprinderii industriale*. Chișinău: Cuvântul ABC. 2011.
3. *Moldova 2020. Strategia națională de dezvoltare: 7 soluții pentru creșterea economică și reducerea sărăciei*. Legea nr. 166 din 11 iulie 2012. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 30.11.2012, nr. 245-247, art. 791. Denumire modificată prin LP 121 din 03.07.14. Strategia națională de dezvoltare: 8 soluții pentru creșterea economică și reducerea sărăciei
4. Bugaian Larisa și alții. *Antreprenoriat. Inițierea afacerii*. Chișinău: UTM, ”Levința Angela” ÎI. 2010.
5. Smith Adam. *Avuția națiunilor*. București: Publica. 2011.
6. www.odimm.md.
7. www.civic.md.
8. Proiectul Pare 1+1.
https://www.odimm.md/index.php?option=com_content&view=article&id=127&Itemid=68&lang=ro (vizitat 12.12.2017).
9. Fondul de garantare a creditelor. <http://fgc.odimm.md/> (vizitat 02.12.2017).
10. Centrul de Consultanță și Asistență în Afaceri (CCAA).
<https://odimm.md/component/content/article/175.html?format=html&lang=ro> (vizitat 10.12.2017).
11. *Programul Femei în Afaceri*. <https://odimm.md/femeiinafaceri> (vizitat 10.12.2017).